

Sammanfattning

Fråga huruvida det har förelegat vägande skäl för förflyttning av lärare mot dennes vilja. Arbetsdomstolen finner att sådana skäl inte har visats föreligga samt att beslutet om förflyttning av läraren i själva verket var grundat på hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2006-11-08
StockholmDom nr 104/06
Mål nr A 197/05

KÄRANDE

Läraryrskommittén, Box 12229, 102 26 STOCKHOLM
Ombud: advokaten Birgitta Lind, Advokat Birgitta Lind AB,
Fleminggatan 21, 112 26 STOCKHOLM

SVARANDE

Uppsala kommun, 753 75 UPPSALA
Ombud: jur. kand. Gunnar Bergström, Kvarnhagsvägen 157,
145 60 NORSBORG

SAKEN

skadestånd på grund av kollektivavtalsbrott m.m.

Mellan Uppsala kommun och Läraryrskommittén gäller kollektivavtal, bl.a. Allmänna bestämmelser, AB 01. I detta avtal återfinns bl.a. följande bestämmelse.

§ 8 Allmänna åligganden**Mom. 1**

.....
Vid stadigvarande förflyttning av arbetstagare ska beaktas, att vägande skäl ska finnas för att förflytta arbetstagaren mot hennes eller hans önskan.
.....

A.A. är medlem i Läraryrskommittén. Sedan år 1998 har hon varit anställd hos kommunen som lärare och elevassistent med placering vid Knutby skola. Under vårterminen 2004 blev A.A. omplacerad till Almunge skola och fr.o.m. höstterminen 2004 till Vaksalaskolan i Uppsala. Tvist har uppkommit huruvida kommunen genom dessa omplaceringar brutit mot kollektivavtalet, alternativt gjort sig skyldig till diskriminering på grund av religion enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning (i det följande 1999 års lag). Tvisteförhandlingar har hållits mellan parterna utan att de har kunnat enas.

Läraryrskommittén har väckt talan i Arbetsdomstolen och yrkat att kommunen skall förpliktas att till såväl A.A. som förbundet utge allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 september 2005 till dess betalning sker.

Kommunen har bestritt förbundets talan. I fråga om förbundets åberopande av 1999 års lag har kommunen i första hand gjort gällande att denna grund

för talan skall avvisas. Inget allmänt skadestånd har vitsordats som skäligt. Sättet att beräkna ränta har dock vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Knutby skola är en kommunal grundskola inom Uppsala kommun. Läsåret 2003/2004 hade skolan cirka 175 elever uppdelade i åtta klasser inklusive en förskoleklass. Ungefär 40 elever på skolan utgjorde elever med behov av s.k. särskilt stöd. Antalet anställda lärare var 10,16 och antalet elevassistenter åtta. För det påföljande läsåret 2004/2005 uppgick lärarantalet till 10,1. Rektor för skolan var L.N-N.

A.A. är född 1969 och är medlem i Filadelfiaförsamlingen i Knutby, vilken tidigare tillhörde Pingstkyrkan. Hon har varit anställd som lärare och elevassistent vid Knutby skola sedan år 1998 med olika arbetstidsmätt. Den 1 juni 2002 erhöll hon en tillsvidareanställning som musiklärare på 100 procent trots att det egentligen inte fanns behov av en musiklärare på heltid och trots att hon formellt inte var behörig som lärare. Syftet med tillsvidareanställningen var inte att hon skulle bedriva musikundervisning på 100 procent, utan att hon även skulle arbeta som klassföreståndare och klasslärare som om hon vore en behörig lärare. Hon hade vid den tidpunkten fått en utbildning betald av kommunen i syfte att kunna vara handledare för lärarkandidater. Tillsvidareanställningen hade initierats av rektor L.N-N., som bedömde att A.A. hade förutsättningar att arbeta på samma sätt som en behörig lärare. Det skall också nämnas att tillsvidareanställningen utlystes med så kort varsel att andra presumtiva sökande skulle ha endast begränsade möjligheter att söka anställningen. Skälet till det var att L.N-N. önskade tillsätta anställningen med just A.A. Följaktligen blev A.A. klassföreståndare med det ansvar och de befogenheter som följer med ett klassföreståndarskap. A.A. var klasslärare och ämnesansvarig för musikundervisningen på skolan. Hon undervisade vidare sin klass i engelska, svenska, matematik, naturorientering och samhällsorientering på samma villkor som tillsvidareanställda, behöriga lärare vid skolan.

A.A:s utbildning

Sedan år 2000 har A.A. läst en femårig distansutbildning i London i syfte att bli musiklärare. Hennes specialitet inom utbildningen är instrumentet harpa. Grundkursen är fem år, och efter åtta år ger utbildningen behörighet att arbeta som musiklärare på mellanstadiet i Sverige. I utbildningen ingår, förutom utbildning i själva instrumentet, pedagogik och praktisk undervisning av elever. När A.A. fick tillsvidareanställning som musiklärare på Knutby skola år 2002 hade hon fullföljt tre och ett halvt år av distansutbildningen. I samband därmed gjordes också en överenskommelse om att hon först skulle koncentrera sig på att avsluta distansutbildningen i London och att hon därefter skulle fortsätta genom att på distans läsa in den

svenska lärarutbildningen vid Lärarhögskolan i Gävle. Under hösten 2003 påbörjade A.A. även en annan lärarutbildning i harpa som kommunen finansierade. Det kan konstateras att kommunen valde att avsätta resurser så att A.A. skulle erhålla behörighet som lärare. L.N-N. bedömde uppenbarligen att A.A. var mycket kompetent.

Händelseförloppet under vintern och våren år 2004

Under vintern 2004 arbetade A.A. som klassföreståndare och klasslärare för klass 3-4 på Knutby skola. Lördagen den 10 januari inträffade de händelser som sedermera kom att betecknas som mordet och mordförsöket i Knutby. Vad som inträffade var bl.a. att A.A:s yngre syster A.F. blev mördad.

Händelserna i Knutby blev föremål för en massiv bevakning av massmedia. Detta påverkade skolpersonalen och eleverna vid Knutby skola. Det publicerades bl.a. uppgifter om tveksamheter rörande den personal på skolan som var medlemmar i Filadelfiaförsamlingen. Bl.a. gjordes gällande att denna del av personalen hade en annan värdegrund än den som skolan representerade. Med anledning av dessa uppgifter vidtog L.N-N. ett flertal åtgärder som innebar att i princip samtliga anställda vid skolan med medlemskap i Filadelfiaförsamlingen blev föremål för olika arbetsledningsbeslut. Svenska Kommunalarbetareförbundet har med anledning av det väckt talan i Arbetsdomstolen avseende sex av sina medlemmar och gjort gällande att de på olika sätt blivit utsatta för diskriminering på grund av sin religion och trosuppfattning. Såvitt känt finns det i dag bara en lärare kvar på skolan som är medlem i Filadelfiaförsamlingen. I likhet med A.A. omplacerades en annan medlem i Lärarförbundet, Å.G. Även den omplaceringen är föremål för en av förbundet väckt talan i Arbetsdomstolen. Enligt förbundets uppfattning har kommunen systematiskt och medvetet sett till att de anställda vid skolan som var medlemmar i Filadelfiaförsamlingen på ett eller annat sätt inte har sina anställningar kvar. För A.A:s vidkommande innebar det att hon förhindrades att komma tillbaka och arbeta som lärare på skolan efter sin sjukskrivningsperiod.

Med anledning av händelserna i Knutby blev A.A. sjukskriven från och med måndagen den 12 januari. Samma dag talade hon på telefon med L.N-N. som uttryckte medkänsla och förståelse för att hon behövde vara sjukskriven en tid.

Fredagen den 16 januari informerade L.N-N. skriftligen föräldrarna till eleverna vid skolan om att hon – på grund av händelserna i Knutby och vad som i media hade skrivits om dessa händelser – skulle vidta omflyttningar av personal. I informationen angavs bl.a. att syftet med omflyttningarna var att säkerställa att styrdokumenterna efterlevdes samt att det inte skulle råda något tvivel om att de värderingar som skall råda var de som genomsyrade verksamheten. Av dessa formuleringar kan utläsas att L.N-N. syftade på att medlemmarna i Filadelfiaförsamlingen inte följde styrdokumenterna då de, enligt vad som hade framkommit i massmedia, hade en annan värdegrund. Av informationen framgår inte att det skulle ha varit fråga om en enbart tillfällig förflyttning av berörd personal, däribland A.A. Förbundet gör

gällande att L.N-N. redan vid denna tidpunkt hade bestämt att A.A. inte skulle komma tillbaka till skolan.

Söndagen den 18 januari hade A.A. en telefonkontakt med L.N-N. Under det samtalet talade hon om att hon, trots sin sjukskrivning och på rekommendation av sin psykolog, ville besöka sin klass. Hon uppgav också att hon successivt ville återgå i arbete och att hon hade för avsikt att börja arbeta på 25 procents deltid fr.o.m. måndagen den 26 januari. I sammanhanget kan nämnas att psykologer i det kristeam som besökte skolan i början av februari var av samma uppfattning som A.A., nämligen att det var bra för både henne själv och eleverna om hon så snabbt som möjligt efter händelserna kunde besöka skolan.

I en skriftlig information till personalen på skolan den 19 januari meddelade L.N-N. att läraren H.N. från och samma dag skulle överta A.A. klassföreståndarskap och att det skulle gälla åtminstone fram till påsk. Denna information lämnades till personalen utan att A.A. dessförinnan hade informerats och trots att hon hade deklarerat att hon ville återgå i arbete på deltid från och med slutet på januari. Påföljande dag, dvs. tisdagen den 20 januari, lämnade L.N-N. samma information till elevernas föräldrar, dock med tillägget att det skulle diskuteras vilka arbetsuppgifter som var aktuella för A.A. när hon återkommit efter sin sjukskrivning. Vidare uttryckte L.N-N. stor oro över Filadelfiaförsamlingens värderingar och om dessa värderingar hade kommit fram i skolarbetet.

I enlighet med den rekommendation som A.A. hade fått av sin psykolog besökte hon skolan den 21 januari. Före besöket i klassen sökte hon L.N-N. bl.a. för att fråga om vad som avsågs med att hon inte längre skulle vara klassföreståndare för klass 3-4. L.N-N. var emellertid inte på plats. Dagen därpå, torsdagen den 22 januari, blev A.A. uppringd av L.N-N. som sade att hon var mycket upprörd över att A.A. hade kommit till skolan utan att dessförinnan inhämta hennes samtycke. L.N-N. klargjorde också att A.A. inte tilläts besöka skolan förrän ett möte hade ägt rum med grundskolechefen P.P. och tillförordnade skolområdeschefen, A-C.J. Enligt L.N-N. skulle A.A. få en kallelse till detta möte. Vid telefonsamtalet upprepade A.A. att hon ville återgå i arbete så snart som möjligt, vilket dock inte kommenterades av L.N-N. Efter det tog A.A. kontakt med förbundets lokalavdelning i Uppsala, där D.O.S. blev den som fortsättningsvis skulle komma att företräda henne i de olika möten och förhandlingar som ägde rum med arbetsgivarsidan.

Den 29 januari ägde ett möte rum mellan D.O.S., grundskolechefen P.P. och B.S., PA-konsult i Uppsala kommun. Vid mötet deklarerades omedelbart för D.O.S. att A.A. inte kunde komma tillbaka till skolan på grund av det spända läget. Samma eftermiddag ägde ytterligare ett möte rum, nämligen det möte som L.N-N. hade förutskickat vid telefonsamtalet den 22 januari. Vid mötet deltog A.A., D.O.S., B.S. och ytterligare en PA-konsult från kommunen, A.S. Återigen förklarade A.A. att hon ville återgå i arbete så snart som möjligt, om än i begränsad omfattning. Från kommunens sida deklarerades emellertid att hon inte fick återgå i arbete vid Knutby skola och hon rekommenderades – i realiteten tvingades – också att vara fortsatt sjukskriven på

heltid. Mötet avslutades och det bestämdes att man skulle träffas på nytt om ett par veckor.

Ett nytt möte ägde rum den 12 februari. Därvid deltog A.A., D.O.S. och B.S. På nytt förklarade A.A. att hon ville återgå i arbete. Till svar fick hon återigen att hon inte fick komma tillbaka till skolan. Något skäl för detta angavs inte. I stället hänvisades till rektor L.N-N. Eftersom kommunen inte i formell mening ville avstänga henne från arbetet föreslogs att hon skulle börja arbeta som lärare vid en annan skola i kommunen, exempelvis vid Bälinge skola som ligger cirka sex mil från Knutby. Då det klargjordes mycket tydligt att A.A. inte fick återgå till Knutby skola föreslog hon själv Almunge skola, som ligger närmare Knutby än Bälinge. Vid mötet fylldes även i ett formulär avseende rehabiliteringsutredning. Där angavs att A.A. önskade arbeta med musik på deltid under sin rehabilitering.

Den 13 februari beslutades att A.A. skulle arbeta som musiklärare vid Almunge skola fram till påsk. A.A. accepterade denna lösning eftersom alternativet annars skulle ha varit att vara fortsatt sjukskriven eller avstängd från arbetet.

Den 17 februari ägde rum ett ytterligare möte där A.A., L.N-N. och D.O.S. deltog. På förfrågan av D.O.S. uppgav L.N-N. att skälet till att A.A. inte fick återgå till sitt arbete på Knutby skola var den bild hon hade fått av pingstvännen genom massmedia, vilken hade påverkat hennes uppfattning om A.A. Enligt L.N-N. hade pingstvännen en annan värdegrund med avseende på jämställdhet mellan könen och aga mot barn. Vidare uppgav hon att hon inte kunde förstå hur A.A. kunde tillämpa en värdegrund privat och en annan i sitt arbete som lärare. A.A. försökte förklara för L.N-N. att hon hade fel och att den bild som media hade gett av pingstvännen var oriktig. På fråga sade L.N-N. att A.A. inte hade gjort sig skyldig till något fel i sitt arbete, men att hon ändå saknade förtroende för A.A. Därtill lät L.N-N. meddela att A.A. inte längre skulle få vara klassföreståndare. A.A. blev mycket besviken och även förvånad, eftersom L.N-N. tidigare varit mycket nöjd med hennes arbetsinsatser och nyligen också gett henne löneförhöjning. L.N-N. hänvisade också till en tillsynsrapport från Skolverket som medfört att hon hade "fått upp ögonen" för A.A.

Den tillsynsrapport som L.N-N. syftade på tillkom på beställning av kommunen och genomfördes av två oberoende konsulter inom skolvärlden. Själva tillsynen utfördes i januari och februari 2004. Den skapade en spänd atmosfär bland skolpersonal, elever, föräldrar och andra vid Knutby skola. Rapporten redovisades för skolpersonalen den 4 mars. Av rapportens första version framgår att konsulterna bl.a. föreslog att rektorn skulle söka minska antalet anställda vid skolan med medlemskap i Filadelfiatförsamlingen. När rapporten sedermera lades ut på nätet av kommunen var denna rekommendation borttagen. Det kan emellertid konstateras att rekommendationen hade kommit L.N-N. till del innan den slutligen togs bort ur rapporten. Därutöver innehöll rapporten bl.a. följande:

En rad åtgärder har vidtagits med anledning av det som inträffat. [mordet och mordförsöket i Knutby, domstolens anm.] Elevassistenterna har minskat i antal och fler lärare har anställts. En person vid skolan har omplacerats och fler kommer att förflyttas. En av deltagarna i intervjuerna, en pingstvän som tillhört skolans ledningsgrupp, har bytts ut. Avsikten är att arbetslagen skall organiseras om. Detta kommer att ske senast till höstterminens start. Några föräldrar har flyttat sina barn från grupper, där personal med anknytning till pingstförsamlingen tjänstgör.

Texten ger uttryck för det systematiska arbete som kommunen redan vid den tidpunkten hade inlett för att reducera antalet anställda med medlemskap i Filadelfiaförsamlingen. Vad som anges om en person vid skolan som har omplacerats syftar på A.A.

Föräldrarna till elever på skolan informerades inte om att A.A. hade omplacerats till Almunge skola. I stället framställdes det som att hon fortfarande var sjukskriven och inte orkade komma tillbaka till skolan. Den 5 mars lämnades skriftlig information från skolledningen till vårdnadshavare för barn vid bl.a. Knutby skola. Därvid angavs bl.a. följande.

Den revision som har gjorts av förskolan och skolan har delgivits de som har blivit intervjuade under veckan. De åtgärder som vi skall göra kommer att presenteras i slutet av mars månad.

På personalsidan är för närvarande flera sjukskrivna. A.A., A.W., G.S., A.W.N., L.W. och Å.L. är sjuka. S.W:s anställning som elevassistent avslutades den 29 februari. I klass 3-4 är H.N. klassföreståndare hela vårterminen.

Det kan konstateras att samtliga uppräknade personer utom H.N. var medlemmar i Filadelfiaförsamlingen. Vidare kan konstateras att skolledningen redan vid denna tidpunkt angav att H.N. skulle vara klassföreståndare för klass 3-4, alltså för A.A:s klass, hela vårterminen ut.

Den 23 mars hölls ett uppföljningsmöte där A.A., D.O.S. och B.S. deltog. Vid mötet framkom att L.N-N. hade gett B.S. beskedet att A.A. inte skulle få återgå till Knutbyskolan efter påsken, utan att hon skulle fortsätta sin tjänstgöring vid Almunge skola. A.A. ifrågasatte detta beslut eftersom hon alltjämt ville återgå till Knutby skola. Efter diskussion kom man emellertid överens om att A.A. skulle fortsätta arbeta vid Almunge skola på halvtid och på övrig tid bedriva studier. Att A.A. accepterade det berodde endast på att hon inte tilläts att återvända till Knutby skola och ville arbeta i stället för att vara sjukskriven.

I början av april månad kom det till förbundets kännedom att A.A. inte skulle få återgå till sitt arbete på Knutby skola. I stället skulle hon fr.o.m. höstterminen 2004 arbeta som musiklektör och mentor för en niondeklass vid Vaksalaskolan i centrala Uppsala. I sammanhanget skall anmärkas att L.N-N. vid ett rehabiliteringsmöte i början april, rörande en annan lärare på skolan med medlemskap i Filadelfiaförsamlingen, uttalade till D.O.S. att hon inte hade förtroende för pingstvännen över huvud taget.

Ännu ett möte ägde rum den 23 april där A.A., D.O.S., L.N-N. och B.S. deltog. Då gavs ett absolut och definitivt besked till A.A. om att hon från och med höstterminen 2004 skulle förflyttas från Knutby skola till Vaksala-skolan. Grunderna för beslutet uppgavs vara att A.A. hade hämmat barn i klassen, att föräldrar till eleverna i klassen inte ville ha henne kvar som lärare efter allt det som hade skrivits i media om pingstvännen, att A.A. hade gett föräldrarna en alltför positiv bild av elevernas prestationer, att hon inte hade klarat av arbetet som klassföreståndare, att hennes besök i klassen den 21 januari hade uppfattats negativt av föräldrarna samt att hon saknade formell behörighet att arbeta som lärare. Sammantaget hade dessa omständigheter lett till att L.N-N. hade förlorat förtroendet för A.A. Då det inte längre behövdes en musiklärare på heltid på skolan, stod det enligt skolledningen klart att A.A. inte kunde fortsätta sin anställning vid Knutby skola. L.N-N. förklarade att hon inte kunde konkretisera eller peka på några särskilda händelser som skulle ha legat till grund för de påstådda negativa omdömena om A.A:s arbete som lärare. Vid detta möte nämndes således för första gången att A.A. var obehörig som lärare och att det hade betydelse för beslutet att omplacera henne.

Den 23 april hölls en förhandling enligt medbestämmandelagen om beslutet att stadigvarande förflytta A.A. Vid förhandlingen återopades som grund för den stadigvarande förflyttningen att det på Knutby skola saknades underlag för en befattning som musiklärare på heltid. Av förhandlingsprotokollet framgår också att L.N-N. uppgav som ett skäl för förflyttningen att hon inte längre hade förtroende för A.A. Förbundet förklarade vid förhandlingen att förbundet inte accepterade den anförda motiveringen samt att det inte förelåg vägande skäl för förflyttning av A.A.

I en skrivelse daterad den 28 april informerade kommunens grundskolechef P.P. och t.f. skolområdeschef A-C.J. elever och föräldrar på Knutby skola om att det fattats beslut om att tre personer i personalgruppen hade förflyttats till andra skolor samt att någon ändring av beslutet inte skulle ske. Av informationen framgår att beslutet om förflyttningarna fattats mot bakgrund av Skolverkets tillsynsrapport där man bl.a. hade tagit fasta på att medlemmar i Filadelfiaförsamlingen skulle ha en annorlunda värdegrund än vad läroplanen föreskriver. Det står klart att en av de tre åsyftade personerna var A.A. Det kan konstateras att det inte framgår av skrivelsen att förflyttningen av A.A. skulle ha skett därför att hon inte var behörig eller därför att det inte behövdes en musiklärare på heltid på Knutby skola.

Den 7 maj fattade t.f. skolchefen A-C.J. beslut om att A.A. skulle förflyttas till Vaksalaskolan fr.o.m. höstterminen 2004. A.A. blev emellertid omedelbart helt sjukskriven fram till årsskiftet 2004/2005 och har därefter gradvis återgått i arbete. Hon arbetar numera 80 procent av heltid och är tjänstledig för studier på resterande 20 procent.

I ett föräldraupprop, som undertecknades av cirka fyrtio föräldrar till elever på skolan daterat den 6 maj angavs bl.a. följande:

Efter mordet och mordförsöket på två medlemmar i Knutby Filadelfiaförsamling och den därpå vinklande och otillständiga pressbevakningen beslutade skolledningen att på olika sätt ”göra sig av med” lärare och assistenter som tillhör församlingen. De orsaker man angav var obekräftade påståenden om kränkningar och aga av elever, där ord står mot ord, samt frågan om lärarna och assistenterna som tillhör Filadelfia delar läroplanens värdegrund eller inte. Vi anser att deras värdegrund i skolan inte skiljer sig från läroplanen.

Därutöver innehöll uppropet bl.a. krav på att de borttagna lärarna och assistenterna skulle få tillbaka sina tjänster på Knutby skola. Uppropet föranledde kommunen att svara föräldrarna i en skrivelse daterad den 3 juni. I denna angavs att de omplacerade lärarna och assistenterna inte skulle komma tillbaka till Knutby skola. Föräldruppropet och svarsskrivelsen blev föremål för en artikel i Uppsala Nya Tidning. Artikeln innehöll en intervju med t.f. skolområdeschefen A-C.J. På en fråga om hur problemet vid Knutby skola skulle lösas svarade hon enligt artikeln att fler anställda som tillhörde församlingen skulle komma att omplaceras.

I ett yttrande daterat den 22 juni svarade kommunen på Skolverkets tillsynsrapport. Beträffande de åtgärder som genomförts angavs bl.a. följande.

PA-konsult har tillsammans med fackliga företrädare haft separata möten med personal som omplacerats vid ett flertal tillfällen. En lärare har tilldelats en skriftlig varning och en elevassistent är polisanmäld och skildes från arbete vid Knutby skola inför vårterminen, formellt beslutades förflyttningen den 19 januari 2004. Ytterligare en lärare har förflyttats. Besluten har fattats utifrån de rapporter som lämnats.

Skrivelsen av den 28 april respektive yttrandet av den 22 juni utvisar att samtliga personalåtgärder som vidtogs av kommunen skedde på grundval av vad man – ”utifrån de rapporter som lämnats” – tillskrev medlemmarna i Filadelfiaförsamlingen i fråga om deras värdegrund.

Grunderna för förbundets talan

Händelseförloppet utvisar att beslutet i februari månad 2004 att omplacera A.A. till Almunge skola och att frånta henne arbetsuppgifterna som klassföreståndare inte var en tillfällig lösning som ett led i hennes rehabilitering. I stället var det fråga om en stadigvarande förflyttning från Knutby skola, eller i vart fall en förflyttning från Knutby skola som under våren 2004 blev stadigvarande. Kommunen har inte haft vägande skäl för att mot A.A:s vilja vidta denna åtgärd. Det verkliga skälet bakom kommunens åtgärd har varit A.A:s religion och trosuppfattning.

Kommunens beslut den 7 maj 2004 att omplacera/förflytta A.A. mot hennes vilja till Vaksalaskolan har ostridigt varit ett beslut om stadigvarande förflyttning. Inte heller för denna förflyttning har förelegat vägande skäl. Det verkliga skälet till kommunens åtgärd har varit A.A:s religion och trosuppfattning. Den av kommunen uppgivna orsaken till beslutet om stadigvarande förflyttning av A.A. utgör därför en efterhandskonstruktion. Även i denna del har kommunen således brutit mot

kollektivavtalsbestämmelsen. Mot denna bakgrund är kommunen skyldig att utge skadestånd enligt 54 § medbestämmandelagen till såväl A.A. som förbundet.

Då kommunens beslut att stadigvarande förflytta A.A., först till Almunge skola och sedan till Vaksalaskolan i Uppsala, i själva verket grundats på A.A:s religion och trosuppfattning, gör förbundet som alternativ grund för yrkandet om skadestånd till henne gällande att kommunen har brutit mot förbudet mot direkt diskriminering i 10 § 1999 års lag. Förbundet gör gällande att åtgärden har haft samband med A.A:s religion och trosuppfattning och därigenom har utgjort ett brott mot denna lag. Kommunen är därför även på denna grund skyldig att utge allmänt skadestånd till A.A.

Kommunen har gjort gällande att förbundet inte har rätt att i målet göra gällande att A.A. blivit missgynnad i strid mot 1999 års lag. Åberopandet av denna lag avser emellertid samma faktiska omständigheter som talan i övrigt. Det är därför endast fråga om en alternativ rättslig kvalificering av de omständigheter som förbundet anfört vid de tvisteförhandlingar som ägt rum mellan parterna. Bestämmelsen i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen ställer inte upp något krav på att en part redan i de lokala och centrala tvisteförhandlingarna måste kvalificera de åtgärder som vidtagits av arbetsgivaren i rättsligt hänseende. Inte heller förhandlingsordningen i det kommunala huvudavtalet, KHA 94, innebär att den rättsliga kvalificeringen av en viss åtgärd måste göras redan vid tvisteförhandlingarna. Förbundet har alltså rätt att åberopa 1999 års lag i tvisten.

Kommunen

A.A:s anställningar vid Knutby skola

A.A. är inte behörig lärare. Hon anställdes för första gången i Uppsala kommun den 6 december 1998 som lärare i musik m.m. med placering på Knutby skola. Denna anställning upphörde den 28 februari 2000. Vid sidan av denna anställning hade hon under perioden november 1999 – januari 2000 en timanställning som elevassistent. Under denna period var det således fråga om två parallella anställningar, en som musiklärare och en som elevassistent. Från och med den 1 mars – den 14 juni 2000 innehade A.A. ett vikariat med en sysselsättningsgrad om 62,5 procent som obehörig lärare och elevassistent. Från och med den 14 augusti 2000 till och med den 15 juni 2001 vikarierade hon som obehörig lärare med en sysselsättningsgrad om 57,5 procent och var anställd som elevassistent på resterande tid. Från och med den 13 augusti 2001 till och med den 31 maj 2002 arbetade A.A. som obehörig lärare. Från och med den 1 juni 2002 erhöll hon en tillsvidareanställning på Knutby skola.

A.A:s tillsvidareanställning kan ses mot bakgrund av 2 kap. 4 § skollagen, där det anges att endast behöriga lärare kan anställas tillsvidare. Regeln har följts strikt av Uppsala kommun när det gäller anställningen av klasslärare på de olika skolorna i kommunen. Den angivna paragrafen i skollagen har

emellertid ett undantag, innebärande att en obehörig lärare under vissa förutsättningar kan anställas tillsvidare. Ärenden enligt denna undantagsregel prövas och avgörs av vederbörande rektor. För Knutby skolas del var det alltså L.N-N. som hade befogenhet att besluta om tillsvidareanställningar av obehöriga lärare enligt undantagsregeln i skollagen. Under år 2002 gjorde L.N-N. bedömningen att A.A:s kompetens var sådan att hon uppfyllde kraven för en tillsvidareanställning som musiklärare.

A.A:s arbete som musiklärare motsvarade enbart cirka 40 procent av en heltidstjänst. L.N-N. bedömde emellertid att A.A. kunde svara även för andra läraruppgifter, vilket hon också kom att göra i relativt stor omfattning. Hon anförtroddes uppgiften att vara klassföreståndare under perioder då det fanns ett vikariatsutrymme. L.N-N. hade stort förtroende för A.A:s person. Det är emellertid viktigt att framhålla att A.A. aldrig har haft anställning som klasslärare eller klassföreståndare på Knutby skola.

Vid tidpunkten för mordet och mordförsöket i Knutby den 10 januari 2004 hade A.A. således en tillsvidareanställning som musiklärare samtidigt som hon utförde vissa andra läraruppgifter.

I fråga om A.A:s utbildning kan inte vitsordas att den femåriga distansutbildningen i London utan vidare skulle ha gett A.A. behörighet att arbeta som mellanstadielärare i Sverige. En utbildning som bedrivits utomlands måste nämligen valideras innan den kan anses som godkänd i Sverige. Huruvida en validering av den femåriga distansutbildningen i harpa kommer att utfalla på det sätt förbundet påstår går inte att säga på förhand.

A.A:s sjukskrivning och förflyttning till Almunge skola under vårterminen 2004

Efter händelserna i Knutby blev A.A. sjukskriven på heltid under tiden den 12 januari – den 15 februari.

Den 21 januari gjorde A.A. som förbundet anförde ett besök vid Knutby skola. Besöket var oanmält. Det är alltså inte riktigt att L.N-N. skulle ha samtalat med A.A. per telefon söndagen den 18 januari och då skulle ha fått höra om A.A:s planer på att besöka skolan. Besöket fick till resultat att många barn och föräldrar blev mycket upprörda. En del föräldrar hotade med att hålla sina barn hemma eller flytta dem om A.A. skulle komma tillbaka som lärare. Kommunen delar inte förbundets uppfattning om att det är en normal företeelse att en lärare besöker sin skola och sin klass under en sjukskrivningsperiod.

Med hänsyn till att A.A:s sjukskrivning varade mer än fyra veckor påbörjades i början av februari en rehabiliteringsutredning med en plan för återgång i arbete. De föreslagna åtgärderna enligt utredningen var samtal med en personalkonsulent, anpassning av arbetsuppgifterna och behandling på chock- och traumaenheten vid psykiatriska kliniken i Uppsala.

Vad gäller de anpassade arbetsuppgifterna görs gällande att kommunen sedermera kom överens med förbundet och A.A. om att hon skulle utföra dessa som musiklärare på Almunge skola. Från skolledningens sida bedömde man att det skulle vara olämpligt för både A.A. och skolverksamheten att hon skulle fortsätta att arbeta vid Knutby skola i den turbulenta situation som rådde efter mordet på hennes syster. Skolledningen ansåg därför att det behövdes en tillfällig förändring för både A.A:s och verksamhetens del.

Den 29 januari ägde det rum ett möte där D.O.S., A.A. samt kommunens PA-konsult B.S. och personalkonsulten A.S. deltog. Vid mötet diskuterades om och när A.A. skulle återgå i arbete efter sin sjukskrivning. A.S. ifrågasatte om det var så klokt för A.A:s egen del, främst från hälsosynpunkt, att återgå till sitt arbete vid Knutby skola. A.A. informerades också om att L.N-N. inte ansåg att det var lämpligt att hon i återgick i arbete på grund av reaktioner som visats av både elever och föräldrar till elever på skolan. Samtidigt klargjordes att det naturligtvis var A.A:s sak att själv ta ställning till frågan om fortsatt sjukskrivning. Mötet avlöpte väl men resulterade inte i några beslut. Efter kontakt med sin läkare fann A.A. att hon borde vara sjukskriven ytterligare en tid. Kommunen uppfattade saken så att förbundet instämde i att A.A. i det läget inte skulle återgå till sitt arbete. Kommunens slutsats bestyrks av att D.O.S. i ett mejl den 30 januari gav beröm till personalkonsulten B.S. för hennes insatser vid mötet.

Rehabiliteringsutredningen blev klar och undertecknades den 12 februari av A.A., D.O.S. och B.S. Därefter lade kommunen fram ett förslag om tillfällig placering på Almunge skola, vilket A.A. och förbundet accepterade. Kommunens syfte med placeringen på Almunge skola var inget annat än att den skulle vara tillfällig. Att det inte var fråga om en stadigvarande förflyttning från Knutby skola bestyrks bl.a. av den skriftliga information som L.N-N. redan den 20 januari hade lämnat till vårdnadshavarna till eleverna på skolan. I informationen angavs att man innan A.A. kom tillbaka skulle diskutera vilka arbetsuppgifter hon skulle orka med. Det bör i detta sammanhang framhållas att vad som anges i kommunens yttrande till Skolverket om att en lärare hade förflyttats inte tar sikte på A.A.

Beslutet om stadigvarande förflyttning till Vaksalaskolan

Situationen under vårterminen 2004 var alltså den att A.A. fr.o.m. slutet av februari var endast tillfälligt placerad vid Almunge skola. För det påföljande läsåret, dvs. läsåret 2004/2005, gjordes vid Knutby skola en bedömning av elevunderlaget och behovet av lärarresurser, en s.k. tjänstefördelning. Bedömningen blev att elevunderlaget skulle minska med knappt 10 procent, från 180 till 163 elever. För de därpå följande läsåren förväntades elevantalet minska ytterligare, vilket även faktiskt har blivit fallet. Allmänt sett utgör förändringar i elevunderlaget en konsekvens av föräldrars och elevers val av skola, av geografiska förflyttningar och av demografiska förändringar. Ett minskat elevunderlag innebär i sin tur att behovet av lärarresurser minskar. Mellan läsåren 2003/2004 och 2004/2005 var personalminskningen på Knutby skola visserligen marginell, nämligen från 10,16 till 10,1 årsanställda. Mot bakgrund av det minskande elevunderlaget framstod behovet av

att minska lärarresurserna emellertid allt tydligare. Av betydelse var också kommunens allmänna strävan att ha enbart behöriga lärare anställda vid skolorna. Även de centrala fackliga organisationerna på lärarområdet har i olika sammanhang gett uttryck för uppfattningen att enbart behöriga lärare skall beredas tillsvidareanställning inom den svenska skolan.

Då beslutet om att tillsvidareanställa A.A. som musiklärare fattades i juni 2002 fanns inga andra musiklärare att tillgå. Tillgången på behöriga lärare ökade dock inför läsåret 2004/2005. Skolledningen vid Knutby skola kom till slutsatsen att A.A:s anställning som musiklärare vid skolan inte kunde bestå. För att undvika en arbetsbristuppsägning undersöktes andra alternativ, däribland en omplacering till en annan skola med behov av en musiklärare. Den 23 april hölls en primärförhandling angående kommunens förslag att omplacera A.A. till Vaksalaskolan i Uppsala, där det fanns behov av en musiklärare. Enligt protokollet från denna förhandling var visserligen det angivna skälet till förslaget om förflyttning inte bara den omständigheten att A.A. inte uppfyllde kompetenskraven för de lediga tjänster som fanns på Knutby skola utan också att L.N-N. inte längre hade förtroende för henne. Det avgörande motivet till omplacering var emellertid kravet på behörighet för en tjänst med fullt läraransvar. Enligt protokollet motsatte man sig på förbundets sida att A.A. skulle förflyttas. Förbundet uttryckte emellertid muntligen förståelse för åtgärden.

Kommunens tillsynsrapport

Det är riktigt att den version av kommunens tillsynsrapport som förbundet har hänfört sig till innehåller förslag om att rektorn vid Knutby skola skulle söka minska antalet anställda med medlemskap i Filadelfiaförsamlingen. Denna version av rapporten är emellertid inte den slutgiltiga. Rapporten skrevs av två från kommunen fristående konsulter. När kommunens företrädare uppmärksammat dessa formuleringar togs dessa bort.

Grunderna för kommunens bestridande

Den förflyttning som skedde av A.A. från Knutby skola till Almunge skola i början av februari månad 2004 var tillfällig. Den vidtogs som ett led i rehabiliteringen av henne och mot bakgrund av den turbulenta situation som uppstod på Knutby skola efter mordet och mordförsöket i Knutby den 10 januari 2004. Förflyttningen, som genomfördes med A.A:s och förbundets godkännande hade inte något som helst samband med A.A:s religion och trosuppfattning.

Kommunen har haft vägande skäl för sin senare åtgärd att stadigvarande förflytta A.A. från Knutby skola till Vaksalaskolan i Uppsala. Den tjänstefördelning som fastställdes för Knutby skola för läsåret 2004/2005 utvisade att elevunderlaget skulle minska i sådan omfattning att det av verksamhetsmässiga skäl inte längre var motiverat att ha en musiklärartjänst på heltid. Den omorganisation som genomfördes på skolan inför läsåret 2004/2005 innebar att man inte längre skulle ha klasser med blandade årsgrupper. Ett strikt krav på behörighet för klasslärare infördes. Det var

dessa omständigheter som var bakgrunden till omplaceringen. Det bestrids att denna hade samband med A.A:s medlemskap i Filadelfiaförsamlingen.

Förbundets alternativt angivna grund för skadeståndsskyldighet gentemot A.A. – dvs. att det var fråga om ett åsidosättande av 1999 års lag – skall avvisas av det skälet att den inte har varit föremål för förhandlingar mellan parterna före väckande av talan. Förbundet framförde nämligen varken vid den lokala eller vid den centrala tvisteförhandlingen något påstående om brott mot 1999 års lag. Rättsföljden vid ett konstaterat brott mot kollektivavtalet utgörs av allmänt skadestånd såväl till förbundet som till A.A., medan rättsföljden vid brott mot 1999 års lag utgörs av skadestånd enbart till A.A. Detta utvisar att det är fråga om två helt skilda grunder för talan.

Förbundet

Det bestrids att det var organisatoriska skäl som motiverade omplaceringen av A.A. Det har inte förebringats någon utredning som visar att endast behöriga lärare skulle få arbeta vid skolan i Knutby. Det var inte en behörig musiklärare som övertog A.A:s undervisning i musik. Elevunderlaget minskade endast marginellt vid det efterföljande läsåret, och eftersom man redan hade omplacerat en lärare – nämligen Å.G. – fanns det inte skäl att minska lärarkåren genom att förflytta A.A. Till detta kommer att kommunen vid förhandlingarna faktiskt har redovisat andra än rent organisatoriska grunder för omplaceringen av henne.

Domskäl

Tvisten i målet har sin bakgrund i att kommunen under vårterminen 2004 förflyttade A.A. från hennes placering som tillsvidareanställd musiklärare vid Knutby skola, först tillfälligt till Almunge skola och sedan fr.o.m. höstterminen 2004 till Vaksalaskolan i Uppsala.

Förbundets uppfattning är att förflyttningen av A.A. från Knutbyskolan har skett på grund av hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen i Knutby (vilken vid den aktuella tiden tillhörde Pingstkyrkan) och att det därmed har saknats sådana vägande skäl som avses i kollektivavtalet. Som alternativ grund för skadeståndsyrkandena har förbundet gjort gällande att förflyttningen har utgjort en diskriminering i strid mot 1999 års lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Kommunen har bestritt att omplaceringen av A.A. har gjorts på grund av hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen. Enligt kommunen var omplaceringen föranledd av vägande skäl som hade att göra med verksamheten vid Knutby skola. Beträffande 1999 års lag har kommunen i första hand invänt att förbundets åberopande inte skall tillåtas eftersom frågan om åsidosättande av lagen inte omfattats av parternas tvisteförhandlingar.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på begäran av förbundet hållits förhör under sanningsförsäkran med A.A. samt vittnesförhör med ombudsmännen D.O.S. och T.M., läraren A.L., föräldrarna A.T. och C.H. samt läraren Å.G. På begäran av kommunen har hållits vittnesförhör med tidigare rektorn vid Knutby skola L.N-N., skolområdeschefen A-C.J. samt personalkonsulten i Uppsala kommun B.S. Parterna har dessutom åberopat omfattande skriftlig bevisning.

Efter huvudförhandlingen i målet har förbundet i en inlaga lämnat ytterligare uppgifter rörande behörigheten hos de lärare som fr.o.m. höstterminen 2004 undervisade vid Knutby skola. Inlagan har inte föranlett någon annan åtgärd än att den har översänts till kommunen för kännedom (jfr AD 1993 nr 91).

Kollektivavtalsbestämmelsen om vägande skäl

Som framgår av § 8 mom. 1 i AB 01 krävs, om arbetstagaren motsätter sig en stadigvarande förflyttning, att det finns vägande skäl för åtgärden.

Arbetsdomstolen har i åtskilliga tidigare mål haft att tillämpa denna och motsvarande likalydande bestämmelser (se från senare tid bl.a. domarna 1987 nr 18, 1991 nr 72, 1999 nr 48, 2004 nr 102 och 2006 nr 72). Bestämmelsen ger enligt domstolen uttryck för att en avvägning skall göras mellan å ena sidan arbetsgivarens intresse av att inom ramen för sin arbetsledningsrätt organisera arbetskraften på ett för honom lämpligt sätt och å andra sidan arbetstagarens intresse av att inte behöva förflyttas mot sin vilja.

Av det anförda framgår att bestämmelsen innefattar en begränsning i arbetsgivarens möjligheter att omplacera arbetstagare. Det ligger i sakens natur att det vid tvist om tillämpning av bestämmelsen ankommer på arbetsgivaren att åberopa de omständigheter som enligt hans mening utgör vägande skäl för förflyttningen. Det kan i en sådan tvist givetvis förekomma att parterna har olika uppfattningar rörande de faktiska förhållanden som är av betydelse för bedömningen. Bevisbördan för de omständigheter som innefattar de vägande skälen bör därvid ligga på arbetsgivarsidan.

Kort om händelseförloppet under vårterminen 2004

Den 10 januari 2004 blev A.A:s syster, som även hon var bosatt i Knutby, mördad. Med anledning därav blev A.A. sjukskriven fr.o.m. den 12 januari.

Händelserna i Knutby föranledde en intensiv massmediabevakning. Vidare uppkom oro hos vissa föräldrar för förhållandena inom skolan. Skolledningen och kommunens administration vidtog med anledning därav olika åtgärder under vårterminen.

Den 19 januari meddelade rektorn vid Knutby skola L.N-N. att en annan lärare skulle överta A.A:s klassföreståndarskap åtminstone fram till påsk.

Vid slutet av januari och mitten av februari förekom flera överläggningar mellan de lokala parterna om placeringen av A.A. Överläggningarna utmynnade i att A.A. placerades vid Almunge skola fr.o.m. den 23 februari fram till påsk.

Den 23 april hölls förhandling enligt medbestämmandelagen om stadigvarande förflyttning av A.A. till Vaksalaskolan i Uppsala fr.o.m. höstterminen 2004. Beslut om sådan förflyttning fattades av kommunen den 7 maj.

A.A. var sjukskriven april – december 2004, men återgick därefter gradvis i arbete vid Vaksalaskolan.

Har förflyttningen av A.A. varit föranledd av vägande skäl?

Som framgår av den kortfattade redogörelsen för händelseförloppet fattades det under vårterminen 2004 två beslut om förflyttning av A.A., nämligen dels beslutet i februari om förflyttning till Almungeskolan fram till påsken, dels beslutet den 7 maj om förflyttning till Vaksalaskolan. Förbundets uppfattning är att redan det förstnämnda beslutet i kollektivavtalsbestämmelsens mening innefattade ett beslut om stadigvarande förflyttning, nämligen därför att kommunen redan vid det beslutet enligt förbundets uppfattning inte hade för avsikt att låta A.A. återgå i arbete vid Knutby skola. Kommunens uppfattning är att det första beslutet bara gällde en tillfällig omplacering av skäl som var hänförliga till A.A. personligen, medan det andra beslutet innefattade ett beslut om stadigvarande förflyttning som uteslutande grundades på verksamhetsskäl. Arbetsdomstolen anser sig inte ha anledning att gå närmare in på frågan huruvida redan det första beslutet gällde en stadigvarande förflyttning av A.A. Domstolens överväganden i det följande inriktas alltså på det beslut som efter medbestämmandeförhandlingar fattades den 7 maj av kommunen.

Kommunen har inte bestritt förbundets påstående om att det var fråga om en stadigvarande förflyttning som beslutades mot A.A:s vilja. Det betyder att domstolens prövning i denna del av målet uteslutande gäller frågan om det har förelegat vägande skäl för åtgärden. Som framgått i det föregående är parterna oense i frågan om vilka skäl som i realiteten föranledde förflyttningen av A.A. till Vaksalaskolan. Arbetsdomstolen går först in på de skäl för åtgärden som kommunen har angett i tvisten.

Förflyttningen av A.A. hade enligt kommunen sin bakgrund i följande omständigheter. Den tjänstefördelning som fastställdes för Knutby skola för läsåret 2004/2005 utvisade att elevunderlaget skulle komma att minska i en sådan omfattning att det av verksamhetsmässiga skäl inte längre var motiverat att ha en musiklärartjänst på heltid. Vidare gjordes inför läsåret 2004/2005 en omorganisation som innebar dels att det vid skolan inte längre skulle förekomma klasser med blandade årsgrupper, dels att det infördes ett strikt krav på behörighet för klasslärare. Det var enligt kommunen dessa verksamhetsanknutna skäl som motiverade förflyttningen av A.A.

Förbundet har i denna del anfört följande. Det har inte förebringats någon utredning som visar att endast behöriga lärare skulle få arbeta vid skolan i Knutby. Det var för övrigt inte en behörig musiklärare som övertog A.A:s undervisning i musik. Elevunderlaget minskade endast marginellt under det efterföljande läsåret, och antalet lärare minskade inte alls trots att man vid tidpunkten för beslutet redan hade omplacerat en lärare, nämligen Å.G. Det anförda ger enligt förbundet inte stöd för att det har funnits verksamhetsanknutna skäl som motiverade förflyttningen av A.A.

Arbetsdomstolen kan först konstatera att elevunderlaget enligt prognosen för läsåret 2004/2005 skulle minska endast marginellt. Av utredningen framgår vidare att antalet årsanställda lärare under det läsåret var nästan precis detsamma som under det föregående läsåret. Dessa uppgifter ger alltså inte stöd för att det fanns skäl att göra förändringar av hänsyn enbart till omfattningen av den verksamhet som bedrevs vid skolan. Det är för övrigt inte helt lätt att förstå varför verksamhetens omfattning över huvud taget skulle vara av betydelse för beslutet om omplacering av A.A., som ju kom att ersättas med en annan lärare.

Arbetsdomstolen kan vidare konstatera att det inte har utvecklats närmare av kommunen på vilket sätt avskaffandet av klasser med blandade årsgrupper skulle ha betydelse för möjligheterna att behålla A.A. Beträffande det enligt kommunen nyinförda undantagslösa kravet på behörighet för lärarna kan noteras att förbundet oemotsagt har anfört att i varje fall den musikundervisning som A.A. bedrivit vid skolan övertogs av en i det ämnet obehörig lärare under höstterminen 2004. Det är för övrigt inte lätt att förstå varför ett krav på behörighet måste få till följd att A.A., som trots sin bristande behörighet hade fått tillsvidareanställning och uppenbarligen hade skött sitt arbete väl, skulle behöva omplaceras till en annan skola i kommunen. Följden av omplaceringen blev ju bara att hon, fortfarande som obehörig lärare, kom att utföra sitt arbete vid en annan skola i samma kommun.

Arbetsdomstolen kommer på grund av det anförda till uppfattningen att de påståenden om verksamheten vid Knutby skola och behovet av förändringar som kommunen gjort är påfallande obestämda, och att påståendena i den mån de har illustrerats med konkreta uppgifter inte ger något påtagligt stöd för att det av organisatoriska skäl var motiverat att förflytta A.A. till en annan skola. Domstolens slutsats blir att det inte har visats föreliggande vägande skäl för förflyttningen av A.A. till Vaksalaskolan. Detta innebär att förbundets talan skall bifallas på den i första hand åberopade grunden, vilket medför att domstolen saknar anledning att gå in på vad förbundet alternativt har anfört om åsidosättande av 1999 års lag.

Har förflyttningen av A.A. varit föranledd av hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen?

Enligt domstolens mening finns det anledning att vid värderingen av kommunens avtalsbrotts rätts ställning till vad förbundet har anfört om att för-

flyttningen av A.A. i själva verket inte var grundad på organisatoriska skäl, utan på hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen.

Det kan i denna del först konstateras att händelseförloppet inleddes med att A.A. sjukskrevs efter mordet på systemn och därefter fick en tillfällig placering vid Almunge skola. Kommunen har vidgått att denna omplacering var grundad på A.A:s personliga förhållanden på det sättet att den utgjorde ett led i hennes rehabilitering efter händelserna i januari. Det har emellertid i målet framkommit ett flertal omständigheter som tyder på att även beslutet den 7 maj om förflyttning till Vaksalaskolan var föranlett av skäl som inte hade att göra med själva verksamheten vid Knutby skola. Kommunen gav vid den medbestämmandeförhandling som föregick omplaceringsbeslutet faktiskt uttryck för detta. Enligt protokollet från förhandlingen angav kommunen nämligen bl.a. följande.

Enligt arbetsgivarens uppfattning finns vägande skäl för förflyttning med hänsyn till verksamheten. Krav ställs på såväl behörighet utifrån skollagen för den tjänst som ska utföras och att det finns ett väl fungerande samarbete mellan arbetsledning och medarbetare. Eftersom A.A. inte uppfyller kompetenskravet för de tjänster som finns på Knutby skola samt att rektor ej längre har förtroende för nämnda lärare efter de händelser som arbetsgivaren redogjort för, finner inte arbetsgivaren någon annan lösning än att förflytta A.A. till ny arbetsplats där behov av musiklektörer finns.

Vid förhandlingen angavs alltså i klartext att skolans rektor ”ej längre” hade förtroende för A.A. ”efter de händelser som arbetsgivaren redogjort för”. Det råder knappast något tvivel om att de händelser som avsågs var mordet och mordförsöket i Knutby. Av utredningen i målet framgår att dessa händelser ledde till en oro vid skolan som i sin tur föranledde olika åtgärder från skolledningens och kommunens sida. Det finns i den skriftliga bevisningen flera inslag som tyder på att flera åtgärder från arbetsgivarsidan i stor utsträckning var inriktade på den personal som hade medlemskap i Filadelfiaförsamlingen. Redan den 16 januari 2004 lämnade rektorn L.N-N. skriftlig information till elevernas föräldrar som innehöll bl.a. följande.

Det skrivs mycket om pingstförsamlingen i Knutby. Jag har full förståelse för att det finns oro, även om det är svårt att veta vad som är sant i medierna. De styrdokument som vi har i form av läroplaner och skollag är de dokument som skall genomsyra all vår verksamhet, det får inte råda någon tveksamhet om det.

För att hjälpa personalen som kommer tillbaks och för att ni inte skall behöva vara oroliga kommer jag att göra några personalförstärkningar och omflyttningar av personal. Syftet med förändringarna är att säkerställa att styrdokumenterna efterlevs. Det skall inte råda något tvivel om att de värderingar som skall råda är de som genomsyrar verksamheten.

Av intresse är vidare skriftlig information som lämnades av kommunen till elevernas föräldrar den 28 april. I informationen anges bl.a. följande.

Under innevarande läsår har flera olika svåra händelser inträffat i Knutby samhälle. Det har även påverkat arbetsmiljön för såväl elever som personal

vid Knutby skola. Skolan har anmälts till skolverket av en f d lärare, personal vid skolan har vittnat om oenighet när det gäller synen på värdegrund och fostran av elever, enstaka personal har överträtt gränsen för vad som kan anses acceptabelt i svensk grundskola.-----
 Uppsala Kommun tillsatte en oberoende tillsynsgrupp som skulle granska skolan med fokus på värdegrundsfrågor. -----
 Utifrån dessa rapporter har Uppsala Kommun som arbetsgivare och huvudman för skolan beslutat vidta olika åtgärder.

 * 3 personer i personalgruppen har förflyttats till andra arbetsplatser. Det har skett i samråd och därpå följande förhandling med deras fackliga organisationer med stöd i Allmänna bestämmelser § 8. Innehållet i denna paragraf innebär i stort sett att arbetsgivaren har rätt att flytta medarbetare om vägande skäl föreligger. -----

Kommunen lämnade vidare den 22 juni information till Skolverket med anledning av en tillsynsrapport som verket hade tillställt skolan. Kommunen anförde bl.a. följande.

PA-konsult har tillsammans med fackliga företrädare haft separata möten med personal som omplacerats vid ett flertal tillfällen. En lärare har tilldelats en skriftlig varning och en elevassistent är polisanmäld och skildes från arbete vid Knutby skola inför vårterminen, formellt beslutades förflyttningen den 19 januari 2004. Ytterligare en lärare har förflyttats. Besluten har fattats utifrån de rapporter som lämnats.

Kommunen har som domstolen uppfattat saken gjort gällande att A.A. inte var en av de omplacerade lärare som åsyftades i de sistnämnda informationsskrivelserna. Kommunen har dock inte kunnat anföra någon utredning som ger belägg för detta. Arbetsdomstolen anser att man måste dra slutsatsen att A.A. var en av de lärare som omplacerades ”utifrån de rapporter som lämnats”, dvs. mot bakgrund av de överväganden som hade gjorts i fråga om den värdegrund som omfattades av lärarna vid skolan.

Vad som genom den skriftliga bevisningen har framkommit om kommunens bevekelsegrunder motsägs inte med någon tyngd av de uppgifter som vid huvudförhandlingen har lämnats av företrädare för skolan och kommunen. Arbetsdomstolen anser att övervägande skäl talar för att beslutet att förflytta A.A. i själva verket utgjorde ett led i vad kommunen har betecknat som en strävan att säkerställa att undervisningen vid skolan utfördes i enlighet med den värdegrund som följer av det för skolan gällande regelverket. Kommunen har emellertid inte gjort gällande att A.A. i sitt arbete skulle ha åsidosatt sina åligganden i detta hänseende. Det är mot denna bakgrund svårt att komma till någon annan slutsats än att omplaceringen beslutades på grund av hennes medlemskap i Filadelfiaförsamlingen.

Skadeståndsfrågor

Att det verkliga skälet för kommunens handlande var hänförligt till A.A:s medlemskap i Filadelfiaförsamlingen gör att kollektivavtalsbrottet framstår som särskilt allvarligt. Domstolen bestämmer det allmänna skadeståndet för

A.A:s del till 80 000 kr. Kommunens handlande innefattar ett kollektivavtalsbrott även i förhållande till förbundet. Domstolen bestämmer det allmänna skadeståndet för förbundets del till 50 000 kr.

Rättegångskostnader

Vid den angivna utgången i målet är kommunen skyldig att ersätta förbundet för dess rättegångskostnader. Det av förbundet yrkade beloppet har vitsordats som skäligt av kommunen.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar Uppsala kommun att till A.A. utge allmänt skadestånd med åttiotusen (80 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Uppsala kommun att till Lärarförbundet utge allmänt skadestånd med femtiotusen (50 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Uppsala kommun att utge ersättning för Lärarförbundets rättegångskostnader med tvåhundrafemtusenfyrahundraåtta (205 408) kr, varav 187 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Dag Ekman, Christer Måhl, Elisabeth Bjar, Ylva Tengblad, Inger Efraimsson och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Maria Wiklund